

**PROGRAMMA VAN MAATREGELEN BIJ
ARCHEBO-RAPPORT 2023A299**

PROGRAMMA VAN MAATREGELEN TONGEREN - MAASTRICHTERSTEENWEG

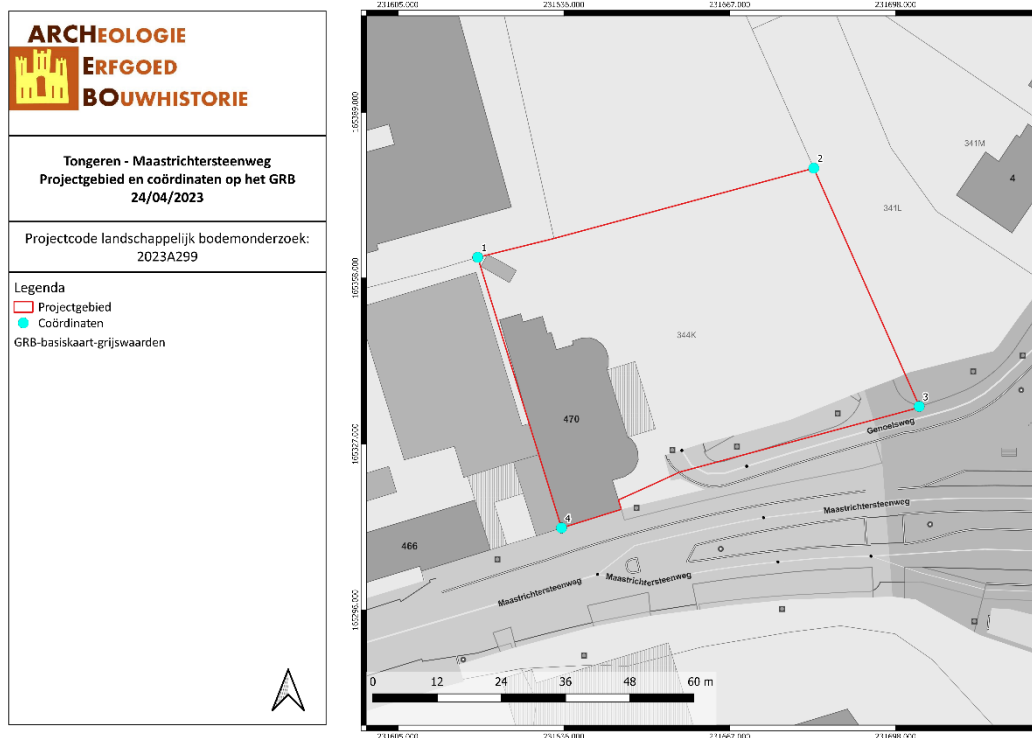
N. GEELLEN, D. WIJNS & J. CLAESEN

APRIL 2023

1 ALGEMEEN

Administratieve gegevens / Technische Fiche

Onderzoek:	Programma van maatregelen. Tongeren - Maastrichtersteenweg																								
Opdrachtnemer:	ARCHEBO bvba Merelnest 5 3470 Kortenaeken																								
Projectleiding:	Jan Claesen																								
Erkend archeoloog:	OE/ERK/Archeoloog/2015/00014																								
Locatie:	Limburg, Tongeren, 's Herenelderren, Maastrichtersteenweg 470																								
Coördinaten :	<table border="0"> <tr> <td>1</td> <td>X</td> <td>231620.02</td> </tr> <tr> <td></td> <td>Y</td> <td>165362.15</td> </tr> <tr> <td>2</td> <td>X</td> <td>231682.58</td> </tr> <tr> <td></td> <td>Y</td> <td>165378.54</td> </tr> <tr> <td>3</td> <td>X</td> <td>231702.49</td> </tr> <tr> <td></td> <td>Y</td> <td>165334.01</td> </tr> <tr> <td>4</td> <td>X</td> <td>231635.38</td> </tr> <tr> <td></td> <td>Y</td> <td>165311.35</td> </tr> </table>	1	X	231620.02		Y	165362.15	2	X	231682.58		Y	165378.54	3	X	231702.49		Y	165334.01	4	X	231635.38		Y	165311.35
1	X	231620.02																							
	Y	165362.15																							
2	X	231682.58																							
	Y	165378.54																							
3	X	231702.49																							
	Y	165334.01																							
4	X	231635.38																							
	Y	165311.35																							
Kadastrale percelen:	Tongeren, afdeling 19/'s Herenelderren, sectie D, perceel 344K																								

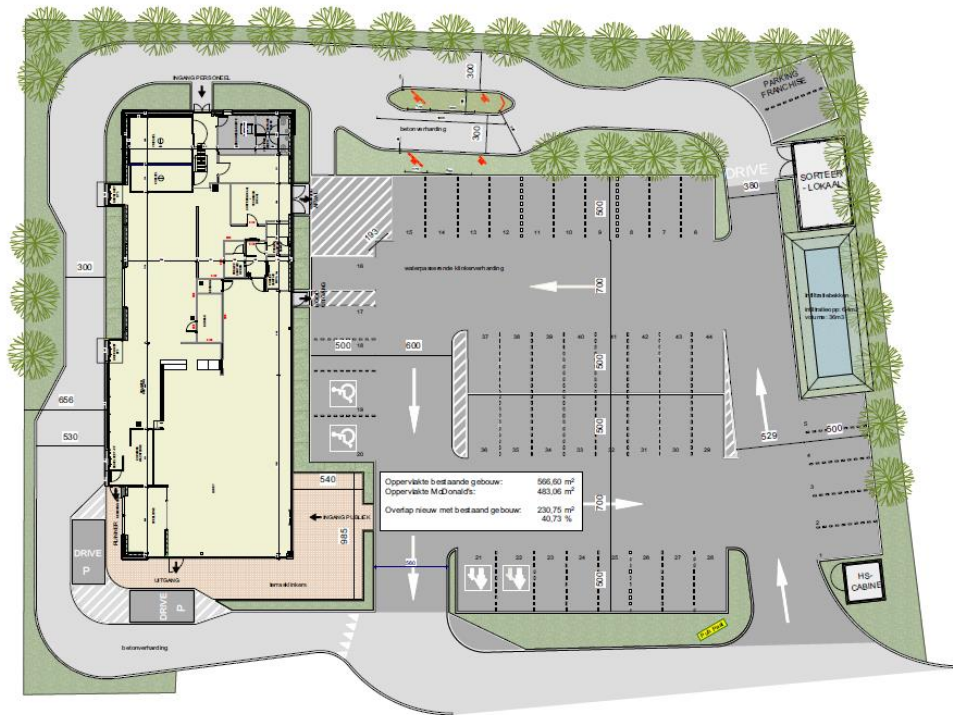
Figuur 1: Situering van het projectgebied op het GRB (Geopunt, 2023).

2 PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

Het programma van maatregelen geeft een gemotiveerd advies over het al dan niet moeten nemen van maatregelen voor de omgang met archeologisch erfgoed bij bodemingrepen. Het beschrijft de aard van deze maatregelen en de uitvoeringswijze van de eventuele maatregelen.

Aanleiding van het vooronderzoek

De huidige bebouwing en verhardingen zullen worden afgebroken. In het oosten van het projectgebied wordt een nieuw gebouw opgetrokken met een oppervlakte van 483,06 m². Het bestaande en geplande gebouw overlappen over een oppervlakte van 230,75 m². Het gebouw wordt gefundeerd op volle plaat. De bodemingreep bedraagt minimaal 70 cm -mV. Het grootste deel van het projectgebied zal opnieuw uit parking bestaan. Er komt ook een rondgaande weg vanaf het noorden van het projectgebied, rond het nieuwe gebouw en vandaar richting de Genoelsweg. In het oosten van het projectgebied komt een sorteerlokaal en een infiltratiebekken met een oppervlakte van 64 m². De minimale bodemingreep die hiermee gepaard gaat bedraagt eveneens ca. 70 cm -mV.

Inplantingsplan (schaal: 1/250)

Voorontwerp

versie: 23/02/2022

Parkerplaatsen
49 bezoekers
2 franchise

Bouwheer
Steps Real Estate
Kampische Kas 75
3500 Hasselt

Project
McDonald's Tongeren
Maastrichtersteenweg 470
3700 Tongeren

Architect
Drieskens & Dubois Architecten
Luikertseweg 233/1
3500 Hasselt

Drieskens & Dubois
ARCHITECTEN

Figuur 2: Inplantingsplan (opdrachtgever, 2022)

Inplantingsplan - bestaande toestand vs. nieuwe toestand (schaal: 1/250)

document 21.xx

Voorontwerp

versie 23/02/2022

Parkerplaatsen
49 bezoekers
2 franchise

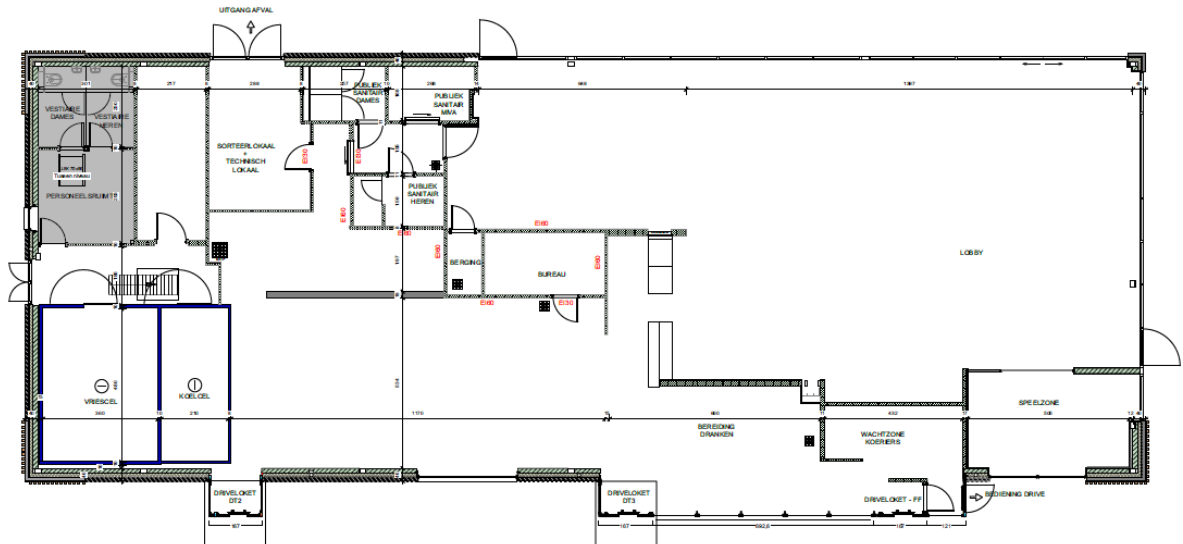
Bouwheer
Steps Real Estate
Kempische Kaai 75
3600 Hasselt

Project
McDonald's Tongeren
Maastrichtersteenweg 470
3700 Tongeren

Architect
Drieskens & Dubois Architecten
Luikersteenweg 233/1
3600 Hasselt

Drieskens & Dubois
ARCHITECTEN

Figuur 3: Inplantingsplan met overlapping tussen de bestaande en geplande bebouwing (opdrachtgever, 2022)

Gelijkvloers (schaal: 1/100)

document 21.xx

Voorontwerp

versie 23/02/2022

Bouwheer
Steps Real Estate
Kempische Kaai 75
3600 Hasselt

Project
McDonald's Tongeren
Maastrichtersteenweg 470
3700 Tongeren

Architect
Drieskens & Dubois Architecten
Luikersteenweg 233/1
3600 Hasselt

Drieskens & Dubois
ARCHITECTEN

Figuur 4: Plan van het gelijkvloers (opdrachtgever, 2022)

Resultaten van het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem ¹

Volgens de bodemkaart van Vlaanderen ligt het projectgebied volledig binnen bodemtype Abp(c). Dit is een droge leembodem zonder profielontwikkeling met een bedolven textuur B horizont op minder dan 80 cm diepte. De Abp bodems komen voor in colluviale droge leemdepressies. Deze gronden bestaan uit leemmateriaal geërodeerd van de hoger liggende plateaugronden.

Het projectgebied ligt op een heuvelrug tussen twee beekvalleien. Ca. 800 m ten noorden van het projectgebied ontspringt de Demer en ca. 1 km ten zuiden en zuidoosten loopt de Afvoersloot. Deze laatste beek is niet van natuurlijke oorsprong. De dichtstbijzijnde fluviaatiele afzettingen uit het quartair liggen ca. 288 m ten zuiden van het projectgebied (quartairgeologische kaart 1/50.000).

Ondanks de grote afstand tot natuurlijke waterlopen zorgt de topografische ligging op een heuvel tussen twee beekvalleien ervoor dat de kans op het aantreffen van een steentijd artefactensite eerder hoog wordt ingeschat. Op de quartairgeologische kaart 1/50.000 liggen er fluviaatiele afzettingen ca. 288 m ten zuiden van het projectgebied. Vermoedelijk lag hier in het verleden een thans verdwenen waterloop. Dit draagt bij tot een hogere verwachting voor steentijd.

Aan de hand van de historische informatie en het kaartmateriaal kon worden achterhaald dat er binnen het projectgebied, minstens sinds de 2de helft van de 18de eeuw tot de eerste helft van de 20ste eeuw geen bebouwing aanwezig was. Tot het einde van de 20ste eeuw lag er in het westen een gebouw deels binnen het projectgebied. Begin 21ste eeuw zien we de huidige situatie verschijnen met het bestaande gebouw in het westen en de rest in gebruik als parking. De funderingsdiepte van de huidige gebouwen is onbekend.

Het projectgebied valt volledig binnen het noorden van een grote CAI locatie (CAI 151711) die zich meer dan 1000 m naar het zuiden, westen en zuidoosten uitstrekt. Deze polygoon omvat het volledige plangebied van de industriezone, maar het archeologisch onderzoek werd niet binnen de volledige polygoon uitgevoerd. Binnen de gebieden waar wel archeologisch onderzoek werd uitgevoerd werden sporen uit de Midden-IJzertijd aangetroffen. Deze gebieden liggen in het zuiden van de polygoon, vrij ver verwijderd van het projectgebied. Binnen een straal van 1 km rondom het projectgebied liggen nog 10 andere locaties. Het gaat om de vindplaats van een neolithische bijl, een Keltisch wielkje, een kledinghaakje uit de 11de-13de eeuw, munten uit de Middeleeuwen en de Nieuwe Tijd, boekbeslag en een riemtong uit de 16de eeuw, een regimentsknoop uit het Napoleontische leger, schutters- of munitiekuilen uit de Eerste Wereldoorlog, een kogel en een Belgische ID-tag uit de Tweede Wereldoorlog,

Het projectgebied bevindt zich landschappelijk en historisch gezien in een omgeving met archeologisch potentieel. Op basis hiervan kunnen sporensites aanwezig zijn, gaande van het Neolithicum tot en met de Nieuwste Tijd.

¹ CLAESSEN J. & GEELEN N., *Archeologienota Tongeren – Maastrichtersteenweg*, Kortenaeken, 2022.

Resultaten van het vooronderzoek met ingreep in de bodem

Naar aanleiding van een omgevingsvergunning heeft ARCHEBO bvba een archeologienota (id 21993)² opgemaakt voor een projectgebied aan de Maastrichtersteenweg en de Genoelsweg in 's Herenelderen, een deelgemeente van Tongeren. Op deze locatie zal de bestaande bebouwing afgebroken worden en vervangen worden door nieuwe bebouwing. Ook de bestaande verhardingen worden vervangen door nieuwe verhardingen. Het projectgebied is ca. 3335 m² groot.

Volgens de bodemkaart van Vlaanderen ligt het projectgebied volledig binnen bodemtype Abp(c). Dit is een droge leembodem zonder profielontwikkeling met een bedolven textuur B horizont op minder dan 80 cm diepte. De Abp bodems komen voor in colluviale droge leemdepressies. Deze gronden bestaan uit leemmateriaal geërodeerd van de hoger liggende plateaugronden.

Bij de meeste landschappelijke boringen kwam er een vrij dunne A horizont voor (10 tot 20 cm), enkel in boring B1 was de A horizont dikker (ca. 40 cm). Deze A horizont was donkerbruin van kleur. In twee boringen kwam er geen echte A horizont voor: in boring B2 lag de natuurlijke bodem rechtstreeks onder een recente puinlaag en in boring B6 lag de natuurlijke bodem aan de oppervlakte. Alle boringen vertoonden een AC profiel, zonder aanwezigheid van een B horizont. De C horizont is licht geelbruin van kleur. Op basis van de iets oranjere kleur kan in sommige boringen, voornamelijk boring B6, de aanwezigheid van een BC overgangshorizont worden vermoed. Dit valt echter op basis van de boringen moeilijk met zekerheid te zeggen. Omdat er overall een AC profiel werd aangetroffen werd er geen vervolgonderzoek in functie van steentijd artefactensites uitgevoerd.

De resultaten van het landschappelijk bodemonderzoek werden tijdens het proefsleuvenonderzoek bevestigd. De natuurlijke bodem, de C horizont (of op sommige plaatsen mogelijk een BC overgangshorizont), lag rechtstreeks onder de recente toplaag. Vermoedelijk werd de oorspronkelijke bodem sterk afgegraven. Dit kan de afwezigheid van de Bt horizont verklaren. Het terrein ten noorden van het projectgebied ligt bovendien ca. 3 m hoger. Hoogstwaarschijnlijk werd dit terrein dus niet opgehoogd, maar werd het projectgebied in het verleden reeds afgegraven.

Er werden tijdens het proefsleuvenonderzoek geen relevante archeologische sporen aangetroffen. In het westen en zuiden van het terrein werden enkel recente verstoringen aangetroffen die samenhangen met het gesloopte gebouw met parking.

Aangezien er geen archeologische sporen werden aangetroffen en het terrein in het verleden hoogstwaarschijnlijk al werd afgegraven is verder onderzoek niet noodzakelijk.

² CLAESEN J. & GEELEN N., *Archeologienota Tongeren – Maastrichtersteenweg*, Kortenaak, 2022.

ARCHEOLOGIE
ERFGOED
BOUWHISTORIE

Tongeren - Maastrichtersteenweg
Landschappelijke boringen op de Orthofoto van
2022
24/04/2023

Projectcode landschappelijk bodemonderzoek:
2023A299

Legenda
 □ Projectgebied
 ● Landschappelijke boringen
 ● AC profiel
 Orthofotomozalek, middenschallig, winteropnamen,
 kleur, 2022, Vlaanderen

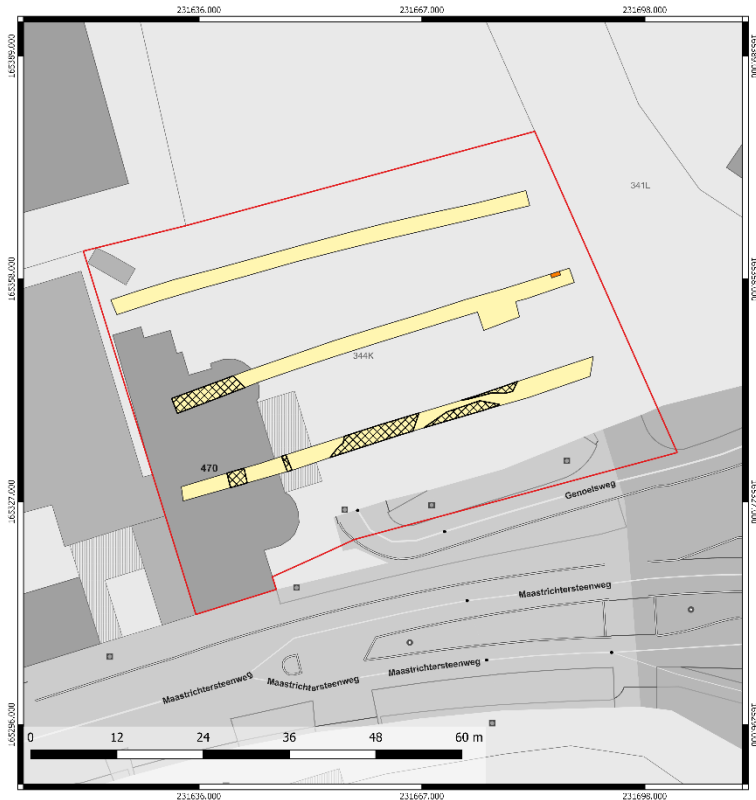

Figuur 5: Landschappelijke boringen op de orthofoto (Archebo bvba, 2023).

ARCHEOLOGIE
ERFGOED
BOUWHISTORIE

Tongeren - Maastrichtersteenweg
Allesporenplan
26/04/2023

Projectcode proefsleuvenonderzoek: 2023C383

Legenda
 □ Projectgebied
 ■ Werkputten
 Velddata
 ■ profiel
 ■ recent
 GRB-basiskaart-grijswaarden

Figuur 6: Allesporenplan (Archebo bvba, 2023).

Gemotiveerd advies

Het gemotiveerd advies is gebaseerd op basis van het verslag van resultaten na een door ARCHEBO bvba op 19 april 2023 uitgevoerd landschappelijk bodemonderzoek en een op 26 april 2023 uitgevoerd proefsleuvenonderzoek. De vaststellingen over de aan- of afwezigheid van archeologische sites en hun aard worden geconfronteerd met de door de initiatiefnemer voorgenomen bodemingrepen. Op basis van deze confrontatie motiveert het advies of er maatregelen nodig zijn, welke deze zijn, en wat hun uitvoeringswijze is.

Op basis van de verzamelde gegevens uit het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem door landschappelijke boringen en het vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van een proefsleuvenonderzoek, wordt er **geen** archeologisch vervolgonderzoek in de vorm van verkennende archeologische boringen of een vlakdekkende opgraving aanbevolen binnen de grenzen van het onderzoeksgebied. Tijdens het landschappelijk bodemonderzoek bleek er over het grootste deel van het projectgebied een AC horizont voor te komen. Er werden tijdens het proefsleuvenonderzoek geen archeologische relevante sporen aangetroffen. De kans op kennisvermeerdering is nihil.

De geplande werken zullen het archeologisch niveau verstoren, maar gezien het ontbreken van archeologisch potentieel van het terrein, is het niet opportuun om verder archeologisch onderzoek te adviseren. Daarom stelt ARCHEBO bvba voor om het terrein definitief vrij te geven.

Conclusie

Het uitgevoerde vooronderzoek is volledig. Alle relevante beschikbare bronnen zijn geraadpleegd.

Binnen het onderzoeksgebied dient geen verder archeologisch onderzoek te gebeuren in welke vorm dan ook.

Deze nota ontslaat de opdrachtgever, noch de aannemer van de geplande werken, niet van zijn verplichting om tijdens de bouwwerken rekening te houden met de wettelijke archeologische meldingsplicht indien er alsnog archeologische resten aan het licht komen.

3 FIGURENLIJST

Figuur 1: Situering van het projectgebied op het GRB (Geopunt, 2023).	2
Figuur 2: Inplantingsplan (opdrachtgever, 2022)	3
Figuur 3: Inplantingsplan met overlapping tussen de bestaande en geplande bebouwing (opdrachtgever, 2022)	4
Figuur 4: Plan van het gelijkvloers (opdrachtgever, 2022)	4
Figuur 5: Landschappelijke boringen op de orthofoto (Archebo bvba, 2023).	7
Figuur 6: Allesporenplan (Archebo bvba, 2023)	7